

HƯỚNG DẪN TỰ HỌC TẬP ĐỊA LÝ 9

(Dành cho học sinh không thể học tập trực tuyến)

Tuần : 12

Tiết 24 - Bài 23 : : VÙNG BẮC TRUNG BỘ

Quan sát các hình dưới đây, em hãy cho biết đây là những địa điểm du lịch nổi tiếng nào?

Nằm giữa hai vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ và miền Trung là vùng Bắc Trung Bộ. Vùng có tầm quan trọng trong sự liên kết Bắc – Nam và liên kết về mọi mặt giữa Việt Nam và Lào. Đây cũng là vùng có nhiều điều kiện thuận lợi để phát triển kinh tế. Hôm nay chúng ta cùng tìm hiểu về tự nhiên và dân cư của vùng Bắc Trung Bộ.

1.Hình thành kiến thức mới

Hoạt động1: Vị trí địa lí và giới hạn lãnh thổ

HS dựa vào nội dung sách giáo khoa và khai thác lược đồ tự nhiên vùng Bắc Trung Bộ để trả lời các câu hỏi.

- Xác định ranh giới vùng Bắc Trung Bộ, đọc tên các tỉnh ở vùng , về diện tích và dân số?

- Nhận xét chung về lãnh thổ của vùng Bắc Trung Bộ. Nêu ý nghĩa vị trí địa lí của vùng?

Nội dung chính

I. Vị trí địa lí và giới hạn lãnh thổ

- Diện tích: 51513 km²

- Lãnh thổ hẹp ngang

- Tiếp giáp:

+ Phía Bắc giáp Trung du và miền núi Bắc Bộ; đồng bằng sông Hồng.

+ Phía Nam giáp duyên hải Nam Trung Bộ.

+ Phía đông giáp biển.

+ Phía Tây giáp Lào.

- Ý nghĩa: Cầu nối giữa miền Bắc và miền Nam, cửa ngõ của các nước láng giềng ra biển Đông và ngược lại, cửa ngõ hành lang Đông- Tây của tiểu vùng sông Mê Công

Với đặc điểm VTDL như vậy mở ra triển vọng và khả năng hợp tác, giao lưu kinh tế - văn hóa với các vùng trong nước và các nước trên thế giới

Hoạt động 2: Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên

Học sinh tìm hiểu kiến thức trong SGK và quan sát lược đồ tự nhiên của vùng Bắc Trung Bộ để trả lời các câu hỏi:

-Cho biết dãy núi Trường Sơn có ảnh hưởng đến khí hậu ở Bắc Trung Bộ?

(Gây hiệu ứng phơn Tây Nam; Hướng địa hình, độ dốc, dải Trường Sơn chi phối sâu sắc đặc điểm tự nhiên và đời sống dân cư.)

-Địa hình của vùng có đặc điểm gì nổi bật? Đặc điểm đó mang lại thuận lợi, khó khăn như thế nào cho phát triển kinh tế?

(Địa hình kéo dài và hẹp ngang, có nhiều núi đâm ra sát biển. Thuận lợi: Phát triển đa dạng nghề rừng, chăn nuôi sản xuất. Khó khăn: Lương thực, kinh tế biển, đồng bằng hẹp ít màu mỡ)

-Các loại thiên tai thường xảy ra ở Bắc Trung Bộ. Nêu tác hại và biện pháp giảm thiểu tác hại thiên tai cho vùng?

(Bão lụt, gió Lào, cát lún, cát bay, hạn... Gây khó khăn cho giao thông, cung cấp nước, nguy cơ cháy rừng cao.

- Biện pháp: Bảo vệ và phát triển rừng đầu nguồn, rừng phòng hộ.. xóa đói giảm nghèo vùng phía Tây)

- So sánh tiềm năng tài nguyên và khoáng sản phía Bắc và phía Nam dãy Hoàng Sơn:

(Tiềm năng rừng, khoáng sản (Crôm, thiếc, đá xây dựng) ở phía Bắc Hoàng Sơn lớn hơn phía Nam.

- Vườn quốc gia Phong Nha Kẻ Bàng được UNESCO công nhận di sản văn hóa thế giới ở phía Nam Hoàng Sơn)

Nội dung chính:

II. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên:

- Đặc điểm:

+ Thiên nhiên có sự phân hóa giữa phía bắc và phía nam Hoàng Sơn

+ Từ tây sang đông tính nào cũng có núi, gò đồi, đồng bằng, biển

- Thuận lợi: có một số tài nguyên quan trọng: rừng, khoáng sản, du lịch, biển

- Khó khăn: Thiên tai thường xảy ra (bão, lũ lụt, hạn hán, gió nóng tây nam, cát bay)

Hoạt động 3: Đặc điểm dân cư và xã hội của vùng Bắc Trung Bộ

HS đọc thông tin SGK và phân tích bảng số liệu 23.2 trả lời các câu hỏi:

Một số tiêu chí về dân cư, xã hội của vùng Bắc Trung Bộ

Tiêu chí	Đơn vị	Năm	Bắc Trung Bộ	Cả nước
Mật độ dân số	Người/km ²	2017	208	283
Tỉ lệ gia tăng dân số tự nhiên	%	2017	1,09	0,81
Tỉ lệ hộ nghèo	%	2016	9,06	5,8
Thu nhập bình quân đầu người/tháng	Nghìn đồng	2016	2117,0	3097,6
Tỉ lệ người lớn biết chữ	%	2017	95,7	95,1
Tuổi thọ trung bình	Năm	2019	72,6	73,6
Tỉ lệ dân số thành thị	%	2017	21,1	35,04

- Nêu đặc điểm dân cư của vùng?

(Là địa bàn cư trú của 25 dân tộc. Người Kinh chủ yếu ở đồng bằng ven biển. Miền núi, gò, đồi phía Tây là nơi cư trú của các dân tộc ít người)

-Nêu sự khác biệt về dân cư và hoạt động kinh tế giữa phía đông và phía tây của vùng ?

(+ Phía Đông: SXLT, cây CN ngắn ngày, đánh bắt và nuôi trồng thủy sản, SXCN, thương mại, du lịch.

+ Phía Tây: Nghề rừng, cây CN dài ngày, chăn nuôi gia súc lớn.)

-So sánh với đặc điểm dân cư Trung Du và miền núi Bắc Bộ: lực lượng lao động dồi dào, có truyền thống lao động cần cù , giàu nghị lực và kinh nghiệm trong đấu tranh với thiên nhiên. Vùng còn có nhiều di tích lịch sử, văn hóa.

- Nhân xét về các chỉ tiêu của vùng so với cả nước ?

(Ngoài chỉ tiêu người lớn biết chữ là cao, còn tất cả các chỉ tiêu khác của vùng đều thấp hơn so với cả nước)

- Nêu một số biện pháp khắc phục khó khăn của vùng ?

Nội dung chính

III. Đặc điểm dân cư - xã hội:

- Đặc điểm:

+ Địa bàn cư trú của 25 dân tộc

+ Phân bố dân cư và hoạt động kinh tế có sự khác biệt từ tây sang đông.

	Các dân tộc	Hoạt động kinh tế
Đồng bằng ven biển phía đông	Chủ yếu là người Kinh	Sản xuất lương thực, cây công nghiệp hàng năm, đánh bắt và nuôi trồng thủy sản. Sản xuất công nghiệp, thương mại, dịch vụ.
Miền núi, gò đồi phía tây	Chủ yếu là các dân tộc: Thái, Mường, Tày, Mông, Bru-Vân Kiều,...	Nghề rừng, trồng cây công nghiệp lâu năm, canh tác trên nương rẫy, chăn nuôi trâu, bò đàn.

- Thuận lợi: lực lượng lao động dồi dào, có truyền thống lao động cần cù, giàu nghị lực và kinh nghiệm trong đấu tranh chống thiên tai và giặc ngoại xâm.

- Khó khăn: mức sống chưa cao, cơ sở vật chất kỹ thuật còn hạn chế.

2. Luyện tập

HS hoàn thành bảng thông tin sau:

Chỉ ra sự khác biệt về các dân tộc cư trú chủ yếu và hoạt động kinh tế chính giữa phía đông và phía tây của Bắc Trung Bộ.

	Các dân tộc	Hoạt động kinh tế
Đồng bằng ven biển phía đông		
Miền núi, gò đồi phía tây		

3. Vận dụng

Sưu tầm tư liệu, bài viết, ảnh và viết tóm tắt, giới thiệu về vườn quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng hoặc thành phố Huế.

Học sinh ghi chép lại các câu hỏi thắc mắc, các trở ngại của học sinh khi thực hiện các nhiệm vụ học tập.

Trường:

Lớp:

Họ tên học sinh

Tuần 13

TIẾT 25 - BÀI 24: VÙNG BẮC TRUNG BỘ (TIẾP THEO)

1 Mở đầu:

HS quan sát, trình bày suy nghĩ, cảm nhận của mình về bức ảnh ?

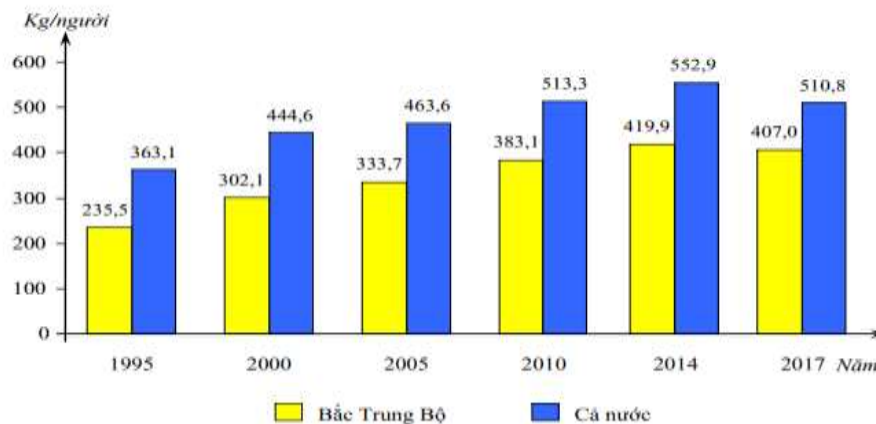
Nhà sàn của Bác tại xã Kim Liên, Nam Đàn, Nghệ An.

2. Hình thành kiến thức mới

Hoạt động 1: Tình hình phát triển kinh tế của vùng Bắc Trung Bộ

-HS đọc SGK và quan sát Hình 24.1 tìm hiểu về nông nghiệp của BTB:

Biểu đồ sản lượng lương thực có hạt bình quân đầu người của vùng Bắc Trung Bộ và cả nước qua các năm (kg/người) [trang 86]

Nhận xét mức độ đảm bảo lương thực ở BTB ?

.....
Nêu một số khó khăn nói chung trong sản xuất nông nghiệp của vùng? So sánh với vùng đồng bằng sông Hồng?

.....
Kể tên một số cây công nghiệp và nhận xét về cây công nghiệp ở Bắc Trung Bộ.

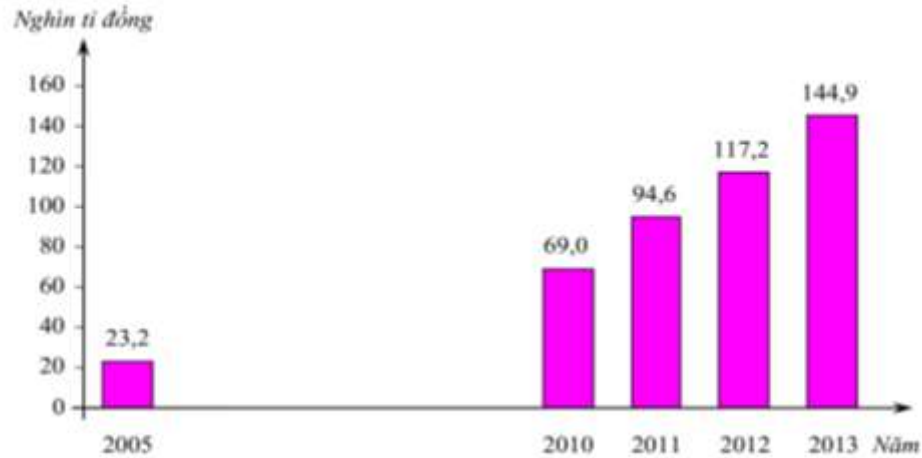
.....
Vì sao nghề rừng, chăn nuôi gia súc lớn, nghề khai thác, nuôi trồng thủy sản là thế mạnh kinh tế của vùng.

Nêu ý nghĩa của việc trồng rừng ở Bắc Trung Bộ?

→ Ý nghĩa của việc trồng rừng là hạn chế nạn cát lấn, cát bay, hạn chế tác hại của gió phơn tây nam và bão lũ nhằm bảo vệ môi trường sinh thái

HS đọc SGK và quan sát 24.2 tìm hiểu về công nghiệp của Bắc Trung Bộ

Biểu đồ giá trị sản xuất công nghiệp (giá hiện hành) của vùng Bắc Trung Bộ qua các năm (nghìn tỉ đồng) [trang 86]

HS tìm hiểu về dịch vụ

HS đọc SGK trang 88 và quan sát trên lược đồ (hình 24.3)

- Nhận xét về ngành dịch vụ ở Bắc Trung Bộ?

- Tìm vị trí các quốc lộ 7, 8, 9 và nêu tầm quan trọng của các tuyến đường này?

- Hãy kể một số điểm du lịch nổi tiếng ở Bắc Trung Bộ? Tại sao du lịch là thế mạnh của vùng?

-> Bắc Trung Bộ có thế mạnh về dịch vụ sinh thái, nghỉ dưỡng, văn hoá - lịch sử

Các ngành kinh tế	Đặc điểm phát triển
Nông nghiệp	<ul style="list-style-type: none"> + Cây lương thực trồng chủ yếu ở ĐB Thanh - Nghệ - Tĩnh. + Cây công nghiệp ngắn ngày được trồng trên các vùng đất cát pha duyên hải. + Cây ăn quả, cây công nghiệp dài ngày được trồng ở vùng đồi núi phía Tây. + Trồng rừng, phát triển kinh tế theo hướng nông lâm kết hợp đang được đẩy mạnh. + Chăn nuôi trâu bò đàn ở phía Tây, nuôi trồng và đánh bắt thủy sản ở phía Đông đang được phát triển mạnh.
Công nghiệp	<ul style="list-style-type: none"> - Giá trị sản xuất công nghiệp ở Bắc Trung Bộ tăng liên tục. - Nhờ có nguồn KS, đặc biệt là đá vôi nên vùng phát triển CN khai khoáng và SX VLXD. - CN nhẹ với quy mô vừa và nhỏ được phát triển hầu hết ở các địa phương.
Dịch vụ	<ul style="list-style-type: none"> - Hệ thống giao thông vận tải có ý nghĩa kinh tế và quốc phòng đối với toàn vùng và cả nước. - Du lịch cũng bắt đầu phát triển do vùng có nhiều di tích lịch sử, văn hóa và di sản thế giới.

Nội dung chính:

IV. Tình hình phát triển kinh tế

1. Nông nghiệp

- Vùng Bắc Trung Bộ gặp nhiều khó khăn trong sản xuất nông nghiệp
- Lúa: Đồng bằng Thanh Hóa, Nghệ An , Hà Tĩnh .
- Trồng rừng, cây công nghiệp, chăn nuôi gia súc: đòi phía tây
- Nuôi trồng đánh bắt thủy sản: ven biển phía đông .
- Thành tựu: Nhờ việc đẩy mạnh thâm canh, tăng năng suất mà dải đồng bằng ven biển trở thành nơi sản xuất lúa chủ yếu.
- Cây công nghiệp hàng năm được trồng với diện tích khá lớn.

2. Công nghiệp

- Giá trị sản xuất công nghiệp ở Bắc Trung Bộ tăng liên tục.
- Công nghiệp khai khoáng và sản xuất vật liệu xây dựng phát triển
- Công nghiệp chế biến gỗ, cơ khí nông cụ, dệt kim, may mặc, chế biến thực phẩm với quy mô vừa và nhỏ phát triển ở nhiều địa phương.

3. Dịch vụ

- Hệ thống giao thông vận tải có ý nghĩa kinh tế và quốc phòng đối với toàn vùng và cả nước
- Có nhiều thế mạnh để phát triển du lịch.

Hoạt động 2: Các trung tâm kinh tế của vùng

Học sinh tìm hiểu kiến thức trong SGK và quan sát lược đồ để trả lời các câu hỏi.

-Xác định các trung tâm kinh tế quan trọng của vùng.?

.....
- Nêu các ngành công nghiệp đặc trưng của mỗi trung tâm?
.....

Nội dung chính:

V. Các trung tâm kinh tế

- Thanh Hoá, Vinh, Huế là trung tâm kinh tế quan trọng của vùng Bắc Trung Bộ.

3. Luyện tập

Quan sát H24 Xác định các bãi tắm thuộc vùng Bắc Trung Bộ theo chiều từ Bắc vào Nam
.....
.....

4. Vận dụng

Sưu tầm tư liệu về khu di tích quê Bác Hồ tại Kim Liên, Nam Đàn, Nghệ An.

Học sinh ghi chép lại các câu hỏi thắc mắc, các trở ngại của học sinh khi thực hiện các nhiệm vụ học tập.

Trường:

Lớp:

Họ tên học sinh